

ፍቓድ መንበሪ ተቐቢልኩም፡ ካብ ናይ ውልቂ ዋና ገዛ ክትካረዩ ትሓሰቡ እንተሊኹም፡ እዚ ንኡስ-ጽሑፍ'ዚ ንዓኹም እዩ።

እቲ ካብ ናይ ውልቂ ዋናታት ገዛ ዚግበር ስምምዓት ውዕል ክራይ፡ ካብቶም ብኣብያተ-ምክሪ ወይ ማሕበራት ኣባይቲ ዝውሃብ ገዛውቲ ዝተሓተ ውሕስነት ኣለዎ። ካብ ናይ ውልቂ ዋና ገዛ ቅድሚ ምክርያኹም፡ ኩሉ ግዜ ምክሪ ክትረኽቡ ኣለኩም። ዝርዝር መወከሲ ሓበሬታ ወሃብቲ ምክሪ፡ ኣብ መወዳእታ ገጽ'ዚ ንኡስ-ጽሑፍ'ዚ ይርከብ።

ክራይ ውልቃዊ ገዛ ብኸመይ ክረከብ እኽእል?

ናይ ውልቂ ዋና ገዛ፡ ነቲ ገዛ ወይ ኩባንያ ዚውንን ውልቀሰብ ኪኸውን ይኽእል እዩ። ትካል ምክራይ ገዛ፡ ኣብ ክንዲ ወነንቲ ኣባይቲ ኮይኑ ንዝተፈላለየ ገዛውቲ ዘመሓድር እዩ። ዝተፈላለዩ ናይ ውልቂ ወነንቲ ኣባይቲ፡ ዝተፈላለዩ ዓይነት መንበሪ-ገዛ ኣለዎም።

- እትውንንዎ ምሉእ ገዛ ወይ ክፍሊ ኣፓርትማ፣
- ምስ ካልኣት እትውንንዎ ምሉእ ገዛ ወይ ክፍሊ ኣፓርትማ፣
- ኣብ ገዛእ ኣባይቶም ዘሎ ክፍሊ ወይ ክፍልታትእዮም።

ናይ ውልቂ ኣባይቲ፡ ኣብ መርበባት-ሓበሬታ፣ ጋዜጣታት ከባብን ኣብ ድኳናትን ኮማዊ ማእከላትን ኣብ ዝርከቡ ሰሌዳ ምልክታ ከምዝዋዕዑ ይግበር። ገዛ ተናድዩ ከምዘለኹም ብምሕባር፡ ባዕልኹም ምልክታ ክትጥቅዑ ትኽእሉ ኢኹም። ትካላት ምክራይ ገዛ ድማ ክትረኽቡ ትኽእሉ ኢኹም።

ተማሃራይ እንተኾንኩም፡ ብዛዕባ ንተማሃሮ ዚውሃብ መንበራ-አባይቲ ዝምልከት ሓበሬታ ንክትረኽቡ ንኢትምሃርሉ ዩኒቨርሲቲ ሕተቱ።

መደባት ትሕጃ ክራይ (Rent Deposit Schemes)፡ ነቶም ውልቃዊ ክራይ መንበራ-አባይቲ ዝረኽቡ ዝሓልፉ ወይ ዝሓልፉ ንክኾኑ ተኸእሎ ንዘለዎም ሰባት ዝሕግዝ እዩ። ምስ ናይ ውልቂ ወነንቲ ዝ ንክትራኽቡ ክሕግዙም ይኸእል። ከምኡውን ኣብ ክንዲ ትሕጃ ክራይ ድማ ውሕሰነት ቦድ (Bond Guarantee) ክህበኩም ይኸእል። ኣብ ግላሰጎው ናይ ዘሎ ዝርዝር መወከሲ ድማ ኣብ መወዳእታ ገጽዚ ንኡስ-ጽሑፍዚ ርእዩ። ብዛዕባ ካልእ ቦታታት ድማ ኣብ መርበብ-ሓበሬታ ዘለኹሙዎ ቤት ምኽሪ አባይቲ ኬድኩም ሓበሬታ ርኽቡ።

ፈለማ ድሕነት!

ቦታ ክትርእዩ ኣብ እትኸድሉ ግዜ፡ ነዚ ሰዲቡ ዘሎ መምርሒታት ድሕነት ክትከተሉ ኣለኩም፡

- ንበይንኹም ኣይትኪዱ። ንሓደ ምሉእ ዝ ወይ ክፍሊ ኣፓርትማ ክትርእዩ ኣብ እትኸድሉ እዋን ኩሉ ግዜ ሰብ ተማልኡ።
- እትኣምንዎ ሰብ፡ ናበይ ትኹዱ ከምዘለኹም፡ ምስ መን ትራኽቡ ኣለኹም ከምኡውን መዓስ ከምእትምለሱ ከምዚፈልጥ ግበሩ።
- ድሓን ምኽንኩም ንምፍላጥ ድማ ጸኒሑ ከምዝድውለልኩም ግበሩ።
- ዝ ንክርእየኩም ንሰብ ብኢንተርነት ኣብ እትቐጸርሉ እዋን ብፍላይ ጥንቁቓት ኩኑ

ነዚ ቦታ ክርእዩ ደልዩ ኣለኹ። ቅድሚ ምክራየይ ክሓሰቦ ዝግብኣኒ ነገር እንታይ ኣሎ?

ዋና ዝ ምዝገብ እንተኾይኑ ንምርግጽ ንእትነበርሉ ዘባዊ ቤት ምኽሪ ክትሓቱ ኣገዳሲ እዩ። ምዝገብ እንተዘይኮይኑ ምኽሪ ሕተቱ።

ንሓደ ምሉእ ዝ ወይ ክፍሊ ኣፓርትማ ንክትካረዩ ኣብ ዝደለኹሙሉ እዋን፡ ቅኑዕ ውሳኔ ኣብ ምግባርን ድሒሩ ንዘጋጥም ጸገማት ኣብ ምውጋድ መታን ክሕግዙም፡ ነዚ ዚሰዕብ ሓያለ ነገራት ኣብ ግምት ክተእትዉ ይግባእ።

○ ንክፍሊት ክራይ ትኸእልዎ እንተኾንኩም ኣረጋግጹ።

ክትጥቀሙሉ እትኸእሉ መወከሲ ዝርዝር፡ እዚ ዚሰዕብ እዩ፡

- ዋና ዝ፡ ትሕጃ ይሓትት ድዩ? ዝሓትት እንተኾይኑ፡ ክንደይ እዩ?
- ግዜ ክራይ መዓስ ይውድእ?
- ካብ እትነበርሉ ቦታ ዚውሃብ ኣበል ኣባይቲ ትቐበሉ እንተኾንኩም፡ ዋና ዝ፡ ነዚ ከም ክፍሊት-ክራይ ዝቐበሎ እንተኾይኑ ሕተቱ።
- ክትከፍልዎ ዘድልየኩም ግብሪ ቤት ምኽሪ ክንደይ እዩ?
- ክፍሊት መሞቂ ክቡር እንተኾይኑ ንክትፈልጡ፡ ምስክር ወረቐት ኣጠቓቕማ ጸዓት ዝ ንክትርእዩ ሕተቱ።

ብመገዲ ናይቲ እትቐመጥሉ ኣበል ኣባይቲ፡ ክራይ ኣብ ምኽፋል ሓገዝ ክትረኽቡ ትኽእሉ ኢኹም። ብቐዓት ምዃንኩም ንክትፈልጡ ከቢድ ሰለዝኹን፡ ሓበሬታ ንክትረኽቡ ኣብ ከባቢኹም ኣብ ዘሎ ቤት ምኽሪ ዚርከብ ቤት ጽሕፈት መንግስታዊ ሓገዝ ኣባይቲ ክትውከሱ ይግባእ። ኣብዚ ተኸታታሊ ጽሑፍ ዘሎ ንኡስ-ጽሑፍ 7፡ 'መንግስታዊ ሓገዝ ኣባይቲ/ውንዙፍ ክራይ' ንዝብል ኣብ መርበብ-ሓበሬታ ቤት ምኽሪ ስደተኛታት ስኮትላንድ (Scottish Refugee Council) ዚርከብ ከተንብቡ ትኽእሉ ኢኹም። ቤት ምኽሪን ኣብ ከባቢኹም ዝርከባ ማእከላት ምኽሪ ገንዘብን፡ ክንዲይ ዝኸውን ሓገዝ ክትረኽቡ ከምዘለኩም ንክትፈልጡ ይሕግዛኹም እየን።

○ **እዚ ገዛ፡ ብውሽጥን ብደገን ኣብ ጽቡቕ ኮነታት ኣሎዶ?**

እቲ ገዛ፡ ኣብ ጽቡቕ ኮነታት ዘሎ ኮይኑ ይርከብ? ኩሉ ነገር - ንኣብነት፡ መሞቕ፡ ብርሃን፡ ቡምባታት፡ ዓይኒ-ምድሪ - ይሰርሕዎዎ?

○ **ኣብቲ ገዛ ኣቐሑ ኣሎዶ?**

እንተልይዎ፡ መን ዝቐረበ እዩ? ኣብ ጽቡቕ ኮነታት ይርከብዎ? ኣብ ፍርናሽን ሰድያታትን ሓበሬታ ድሕነት ኣለዎዶ? ዝርዝር ናይቲ ዝቐረበ ነገራት - ጸብጻብ ኣቐሑ - ኣሎዶ? ንዓኹም ድማ ቅዳሕ ሕዙ፡ ኣብቲ ገዛ ዝረኹብኩም ነገራት ምስቲ ዝርዝር ዚሰማማዕ እንተኾይኑ ርክብዎ? ዝጠፍኤ ነገር እንተሎ፡ ዋና ገዛ ከምዚፈልጥ ግበሩ፡ ኣብ ጸብጻብ ኣቐሑ ድማ መዝግብዎ።

○ **ክሳብ ክንዲይ ውሑስ እዩ?**

ዋና ገዛ፡ ኣቐሑ ጋዝን ኤለትሪክን ግቡእ ዓመታዊ ክትትል ከምዝገብረሎም ክርኢ ይግባእ። ድምጺ መጠንቐቕታ ትኪ (ሓዊ) ይሰርሕዎዎ? ናይ መዓጺን መስኮታትን ጽኑዕ መሸጎሪ ኣሎዶ?

○ **ደጋዊ ክፋሉ ከመይ እዩ?**

ጽፋይ፡ ውጉንን ውሑስን ድዩ? መጎሓፊ ረሰሓት ኣበይ ይርከብ?

ነዚ ቦታዚ ፈትዮዮ። ውዕል ክራይ ብኸመይ እፍጽም?

ዋና ገዛ፡ ውዕል ክራይ ንኸትፍርሙ ክሓተኩም ኣለዎ። ዝኾነ ነገር ቅድሚ ምፍራምኩም፡ ከምዝተረዳኡኩምን ምሉእ ብምሉእ ሕገሳት ምዃንኩምን ኣረጋግጹ። እዚ ክፍሊ-ጽሑፍዚ፡ ንቐንዲ ነጥብታት ዚዝርዝር እኳ እንተኾነ፡ ብዛዕባ ዝኾነ ነገር ትጠራጠሩ እንተኾንኩም፡ ምኽሪ ንኸትረኽቡ ክትሓቱ ኣለኩም። ቅብሊት ናይ እትኸፍልዎ ትሕጃ ክትረኽቡ ኣለኩም።

ክልተ ቀንዲ ዓይነታት ውዕል ክራይ ኣሎ።

- ዝተረጋገጸ (assured)
- ዘይተረጋገጸ (short assured)

ክልቲኦም፡ ዝተፈላለዩ መሰላት ዚህብ ስለዝኾነ፡ ብዛዕባኡ ዚምልከት ምኽሪ ክትረኽቡ ይግባእ። ብ0800 085 6087 ገይርኩምን ንጉጅላ ምውህሃድ ስደተኛታት (refugee integration team) ተወከሱ።

ብዛዕባ ስምምዓት ውዕል ክራይ ውልቃውያን ተኸረይቲ ብዚምልከት ኣብ መርብ-ሓበሬታ ሸልተር ስኩትላንድ (Shelter Scotland) ብዝያዳ ርኽቡ።

http://scotland.shelter.org.uk/getadvice/advice_topics/finding_a_place_to_live/renting_privately/tenancy_agreements_for_private_tenants

እዚ ስምምዕቲ፡ ነዚ ከጠቓልል ይግባእ።

- ስም ዋና ገዛን ስምኩምን፤
- ኣድራሻ ገዛ፤
- ዓቕን ዝኸፈል ክራይ፤ ከምኡውን
- እቲ ኸራይ ንኸንደይ ይጸንሕ (ኣብ ስምምዕ እንተዘይተጠቐሱ፡ ንሓደ ዓመት እዩ)።
- ዓይነት ዝእቶ ዘሎ ውዕል ክራይ
- እቲ ክራይ ንገለ ኣገልግሎት ዚሸፍን እንተኾይኑ (ከም ጋዝን ኤለትሪክን)
- ግብሪ ቤት ምኽሪ ዝኸፍሎ መን እዩ (ዋና ገዛ ኣብቲ ገዛ ዝነበር እንተዘይኮይኑ፡ መብዛሕቱ ግዜ፡ ብኣኹም እዩ)
- ክራይ እትኸፍልሉ ግዜ (ንኣብነት፡ መጀመርታ መዓልቲ ናይ ወርሒ) ከምኡውን ክትከፍልሉ ዝግባእ ኣገባብ (ንኣብነት፡ ብቸክ ወይ ዳይረክት ደቢት)
- ዓቕን ትሕጃን ነቲ ገዛ ሓዲግኩም ኣብ እትወጽሉ ግዜ ንኸምለሰልኩም ከተማልእዎ ዝግባእ ኮነታትን
- ንገዛ ክትጽግንዎን ከተመላኸዎን እንተኾንኩም
- ዋና ገዛ፡ ዝኾነ ኣቐሑ ገዛ ዝህበኩም እንተኾይኑ
- ክራይ ዘብቐዓሉ ኮነታት፡ ቅድሚ ምውጻእኩም ንዋና ገዛ ክትህብዎ ዘድልየኩም ናይ ሓበሬታ (ምልክታ) ንውሓት ግዜ፤ ከምኡውን ክትወጹ ቅድሚ ምሕታቱ ክህበኩም ዘድልዩ ናይ ሓበሬታ ንውሓት ግዜ።

- ምሳኝ-ምዝቕ ገጽ ካልጸገረ ደገፍ ገዛ ገንዘብ ገንብተኛው ወይ ውዕል ክራይ ገንዘብ ሰብ ገንብተመላላልፉ ዝፍቀደልኩም እንተኾይኑ
- በቲ ውዕል ክራይ ዝሸፈን ካልጸገሩ ኩነታት

ተወሳኺ ሓበሬታ ኣበይ ክረከብ እኽእል?

ተወሳኺ ሓፈሻዊ ሓበሬታ ኣብ ሸልተር ስኩትላንድ (Shelter Scotland) ርኽቡ።

http://scotland.shelter.org.uk/getadvice/advice_topics/finding_a_place_to_live/renting_privately ወይ

ኣብ ግላሰጎው እትቐመጡ እንተኾይኩም፡ ንመርብብ-ሓበሬታ ቤት ምኽሪ ርክቡ።

<http://www.glasgow.gov.uk/en/Residents/YourHome/HousingOptions/PrivateRenting/>

ኣብ ኩነታትኩም ዜተኮረ ፍሉይ ሓበሬታ እንተደሊኹም፡ ንጉጅለ ምውህሃድ ስደተኛታት ቤት ምሪ ስደተኛታት ስኩትላንድ (**Scottish Refugee Council’s Refugee Integration Team**) ክትውከሱ ትኽእሉ ኢኹም።

ኣገልግሎት ምኽሪ ብተሌፎን (Telephone advice service) - ተሌ፡- 0800 085 6087

በታ ኣብ ላዕሊ ዝተጠቐሰት ቍጽሪ ተሌፎን ገይርኩም ምኽርን ሓበሬታን ንክትረኽቡ ደውሉልና፤ ምድዋል፡ ምኽሪ ንክትረኽቡ ኢልኩም ናብ ቤት ጽሕፈትና ካብ ምጉዳዝ የድሕነኩም።

ሸልተር ስኩትላንድ (Shelter Scotland)

ናጻ ምኽሪ ንክትረኽቡ ናብዛ ቍጽሪ ተሌፎን ደውሉ፡ 0800 800 4444

እወታዊ ስጉምቲ ኣብ መንበሪ-ኣባይቲ (Positive Action in Housing)

ብዛዕባዚ ኣገልግሎትዚ ዚምልከት ሓበሬታ ንክትረኽቡ ናብዛ ቍጽሪ ተሌፎን ደውሉ፡ 0141 353 2220

ማእከል ዞባዊ ምኽሪ (A local advice centre)

ኣብ ጥቓኹም ብዛዕባ ዘላ ማእከል ምኽሪ ዝርዝር ሓበሬታ ንክትረኽቡ፡ ናብ ሓገዝ ተሌፎን GAIN ብ0808 801 1011 ገይርኩም ደውሉ።

መደብ ደገፍ ትሕጃ ክራይ ግላሰጎው (Glasgow Rent Deposit Support Scheme (GRDSS))

GRDSS፡ ውልቃዊ ክራይ መንበሪ-ዝ ዝረኽቡ ኣብ መላእ ግላሰጎው ንዝርከቡ ዝዛ-ኣልቦ ወይ ዝዛ-ኣልቦ ንኺኾኑ ተኽእሎ ንዝለዎም ሰባት ዝሕግዝ እዩ። ምስ ውልቃውያን ወንጌቲ ዝኾነኩም ክሕግዘኩም እዩ፤ ኣብ ክንዲ ትሕጃ ክራይ ድማ ውሕስነት ቦንድ (Bond Guarantee) ክህበኩም እዩ።

ኣብ መርብብ-ሓበሬታኹም፡ <http://www.grdss.com/> ዝያዳ ሓበሬታ ርኽቡ ወይ ናብ 0141 550 7140 ደውሉ።